

AUTOR: Hanna Dyrzc

TYTUŁ WARSZTATU: Laboratorium fikcji – badania nieznanego świata, ciała i umysłu

CEL: Podczas warsztatu odwołamy się do ciekawości świata i wyobraźni jako cech odróżniających nas od pozostałych gatunków, umożliwiających tym samym rozwój nauki i techniki. Ciekawość i wyobraźnia to także siła napędowa sztuki, a do szczególnie interesujących zjawisk dochodzi, gdy te dwa światy – nauki i sztuki – zaczynają się przenikać i wchodzić ze sobą w interakcję. Zastanowimy się, kiedy dochodzi do takich spotkań i jakie dają one efekty? Odpowiedź znajduje się gdzieś na pograniczu badań i fikcji, a naprowadzić na nią może chociażby trop Atlantydy.

WIEK UCZESTNIKÓW: Młodzież w wieku 16 - 19 lat

LICZBA UCZESTNIKÓW: Maksymalnie 25 osób

MIEJSCE: Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie

Wystawy: „Co widać. Polska sztuka dzisiaj” (www.cowidac.artmuseum.pl/pl) oraz

„W niedalekiej przyszłości” (www.artmuseum.pl/pl/wystawy/w-niedalekiej-przyszlosci/1)

CZAS: 1h 30min - 2h

PRZEBIEG: Na samym początku warsztatu zastanowimy się, czym jest fikcja, posługując się najprostszymi i luźnymi skojarzeniami, które pojawiają się jako pierwsze w naszej głowie. Każde dzieło zestawiać będziemy z innymi pracami znajdującymi się na wystawie, a także wprowadzać nowe punkty odniesienia, konteksty artystyczne i literackie. Porównamy również odmienne sposoby opowiadania historii poszczególnych prac.

Agnieszka Kurant, „Mapa wysp fantomowych”

- Analiza formy, kompozycji, użytych materiałów, sposobu prezentacji w galerii.

MUZEUM
sztuki
nowoczesnej
w warszawie

Fundacja
Orange

- Forma nadaje cech prawdopodobieństwa, jest atrakcyjna wizualnie, uwodząca, uniwersalna.
- W jaki sposób istniały/nie istniały wyspy fantomowe? Atlantyda jako najsłynniejsza fantomowa wyspa.
- Kontekst: Wisława Szymborska, „Atlantyda”
- Platon, Timajos – Skąd się biorą mity?
- „Rzeczywistość równoległa”, „ekonomia niewidzialności” – w jaki sposób niewidzialne elementy rzeczywistości (plotki, mity, fikcje) mają wpływ na rzeczywisty świat (politykę, ekonomię, zbiorową świadomość, normy moralne)?
- Agnieszka Kurant, „Widmowa biblioteka (Phantom library)” - fikcyjne książki, opisane w innych książkach. Czy muszą być fizycznie napisane, żeby funkcjonować w zbiorowej świadomości?
- Czy fikcja ma moc sprawczą?
- Czy pracę możemy czytać jako przestrożę? Czy jedynie ciekawostkę?
- Parmenides, „O prawdzie i mniemaniu”. Co to znaczy istnieć? Czym jest rzeczywistość?
Czy być oznacza być postrzeganym?
- Katarzyna Mirczak, „Narzędzia zbrodni”
- Co przedstawia praca? Czy nam się podoba? Jaki jest wspólny mianownik dla prezentowanych fotografii?
- Jakie są analogie (czysto wizualne, widoczne na pierwszy rzut oka; potem treściowe/metodologiczne) między pracami Mirczak i Kurant?
- Kontekstu pracy. W jaki sposób znajomość kontekstu wpływa na odbiór pracy?
- Wypowiedź artystki: „Eter to substancja hipotetyczna, stan hipotetyczny, hipotetyczna przestrzeń i ośrodek. Jak śmierć.”

MUZEUM
sztuki
nowoczesnej
w warszawie

Fundacja
Orange

- Skąd wynika nasza skłonność do katalogowania, porządkowania? Czy nazwać to znaczy oswoić i poznać?
Być może to przekonanie jest błędne?
  - Kontekst: Sigmund Freud, „Konstrukcje w analizie”
  - Metafora psychoanalizy jako archeologii.
  - Jakie zachodzą analogie między projektem Mirczak a pracą archeologa/psychoanalityka?
Agnieszka Polska, Agnieszka Taborska, „Senny żywot Leonory de la Cruz”
  - Przybliżenie ukazanych na kolażach historii, legend, postaci.
  - Paweł Freisler jako legenda awangardy. Jajko jako materialne odwzorowanie abstrakcyjnego pojęcia metra i kilograma.
  - Mistyfikacja w sztuce oraz autokreacja artystów, tworzenie legendy postaci (np. Witkacy, Dali, Freisler, Roee Rosen).
  - Kontekst: fikcjonalizm w filozofii (Veihinger).
  - „Senny żywot Leonory de la Cruz” jako upozorowana biografia fikcyjnej postaci, rzekomej muzy surrealistów.
  - Powieść Taborskiej jako apokryf.
  - Marzenie senne jako nieznany obszar między realnym i nierealnym.
  - Kolaż jako tworzenie nowych światów, nowych jakości z gotowych elementów – praktyka podobna do pracy archiwisty-mystyfikatora. Element ten łączy prace Polskiej i Taborskiej.
- Paweł Bownik, „Demontaż”
- Analiza formy. Odniesienie fotografii Bownika do wcześniej omawianych prac.

MUZEUM
sztuki
nowoczesnej
w warszawie

Fundacja
Orange

- Kontekst: Szkice anatomiczne Leonarda da Vinci jako fascynacja niezbadanymi rejonami ciała, organizmu, wnętrza – renesansowy „Demontaż”.

Alberto Baraya, Expedition Berlin, Herbarium of Artificial Plants

- Porównanie prac - co jest w obydwu przypadkach (Bownik i Baraya) sztuczne, a co prawdziwe?

Prace są podobne formalnie, lecz co je do siebie zbliża, a co różni?

EFEKT: Śledząc rozwój filozofii, literatury i sztuki na przestrzeni wieków, możemy stwierdzić, że podział na „realne” i „nierealne” jest niejednoznaczny, a „fikcja” wymyka się definicjom. Pierwiastek fikcji jest składową sztuki wszystkich epok. Sposoby tworzenia narracji przez artystów mogą być różnorodne: na bazie analizy rzeczywistych zjawisk artysta tworzy fikcyjne światy lub, wychodząc od wyobrażonych/fałszywych elementów, tworzy pozory rzeczywistości.

WYKORZYSTANE METODY: Interpretacja prac na wystawie i analiza formalna, dyskusja na zadane tematy wymagająca sformułowania własnej opinii, omawianie prac znajdujących się na wystawie w kontekście innych dzieł kultury.

MATERIAŁY: omawiane prace

KONTAKT / STRONA WWW: www.artmuseum.pl/

Projekt realizowany w ramach programu Fundacji Orange.

Materiał dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska (licencja dostępna pod adresem: creativecommons.org/licenses/by/3.0/pl)

MUZEUM
sztuki
nowoczesnej
w warszawie

Fundacja
Orange